

320. Varia: taaladviezen (6)

1. Gezocht op '*oir*': allerlei reservoirs zoals een acetyleenreservoir, het abattoir, het scheldwoord 'abortoir' voor abortuskliniek, détournement de pouvoir en abus de pouvoir (machtsmisbruik), accessoires (bijzaken), het accusatoir en het inquisiteur strafproces, een aide-mémoire (kort diplomatiek briefje), een aleatoire contract (kansovereenkomst), au revoir (tot ziens), het avoirdupoids is een gewichtsstelsel, avoir toute honte bue (de schaamte voorbij zijn), baignoire (schouwburgloge op de parterre), bande noire (tijdens de Franse revolutie), het bête noir (het zwarte schaap), blouson noir (nozem), boudoirbiscuit (lange vingers), boudoirmutsje (te dragen bij een negligé), café noir (koekje met een laagje suiker met koffiesmaak), coir (handelsnaam voor kokosvezels als stof), coïre (vrijen), comédie noire (blijspel met een tragische ondertoon), in de couloirs der Kamer (de wandelgangen) en cravate noire (black tie).

2. Verder gevonden: cravate blanche (white tie), déjeuner dinatoire (uitgebreid koffiemaal dat een middagmaal vervangt), des histoires de femmes (vrouwenpraatjes), tijdens het Directoire (regeringsvorm Frankrijk 1795-1799) droeg men directoirekostuums, écartelé en sautoir (in de heraldiek: schuin gevierendeeld), entre la poire et le fromage (bij het dessert, terloops), espoir (belofte bij de wielrenners), film noir (in een grauwe, dreigende omgeving), galasoiree (gala-avond), illusoir (denkbeeldig), een interlocutoir (voorlopig) vonnis, Indo-Iraans, loirewijn, mansoir (mannelijke afstammeling), memoireschrijverij, een mer à boire, een méritoire (verdienstelijk, loffelijk) streven, een moiré lint is gevamd, moment de gloire (finest hour), oir (nageslacht), de enige echte Octrooiraad is er om te octrooieren en moet oppassen voor octrooi-inflatie, mousoir (moser, champagneklopper) en een no-iron overhemd.

3. Van tevoren weet je niet wat er allemaal nog komt: non-inflatoire, een notoire crimineel, parloir (spreekkamer), peignoir (kamerjas voor dames), een peremptoir examen is allesbepalend, petite histoire (geschiedenis van de kleine, anekdotische voorvallen), pièce à tiroir (toneelstuk dat uit een losse aaneenrijging van episoden bestaat), pieds noirs (blanke kolonisten in Algerije), pinot noir (levert rode bourgognes op), plein-pouvoir (lastgeving tot verrichting van zaken zonder enige beperking), poire belle Hélène (een nagerecht), requisitoir (vordering, eis van het Openbaar Ministerie), een rogatoire getuige werd opgeroepen, rouge-et-noir (een hazardspel), een sautoir (in de heraldiek: dwarsstaand (sint-andries)kruis in een schild), savoir-vivre (wellevendheid), soiree (avondfeest), soirée dansante (dansavond), soirée musicale (muziekavond), vexatoire is knellend, drukkend, tour d'ivoire (ivoren toren), tenue de soirée is avondkleding (tegenover tenue de ville), toilette de soirée evenzo.

4. De PVV bestrijdt de massa-immigratie en islamisering in Nederland. Een zeker kunstobject is een objet trouvé (een readymade). De dictee- en de preekrijger gaven geen krimp. De verdachte kon vrijuit gaan, de gedetineerde met proefverlof kon vrij uitgaan. Het belang van het ziekenhuis moet vooropstaan. De uitdrukking 'alineia' komt van het Latijnse a linea (naar de lijn) en verwijst naar een nieuwe regel. Toen wij eropuit trokken, mailde ze me: "Ik kom er aan". Ik ben eruit: je gaat eraan. Ik ben in negentienhonderdvierenvierentig (1944) geboren. Jan had honderdeneen kilometer in zijn wandelboekje, Karel tweeduizend en zes. Je mag ook honderdeen respectievelijk tweeduizend zes schrijven. Let op de Duizend-en-een-nacht. Zijn er honderdeneen manieren om snel rijk te worden of zelfs wel duizend-en-een? Jan kreeg zeven twaalfden van de erfenis en Piet vijf twaalfden. Een derde van drie vierde (drie kwart) is een kwart. Vier vijfde van de aanwezigen bleek geen weet te hebben van zijn vertrek. Drie kwart van een eeuw is driekwart eeuw en twee derde van de Kamer kan een tweederdemeerderheid vormen. Hij speelde de driekwartsmaat in zijn driekwartbroek. Je moet er afblijven. Ik heb hem ervanlangs (VD) gegeven, daarna is hij ervandoor gegaan. Hij komt ervoor uit, dat hij er (op school dus) vooruitkomt. Houd je van tiramisu, fruitsla, choco-ijs...?

5. Onder leestekens verstaan we komma, punt, puntkomma, uitroepetekens (afkorting!) enz. Afkortingen zijn ook: lp, horeca, lpg, RAM, pin, Riagg en KB (die boekenclub, u-weet-wel). Van de eigennamen noemen we KLM, AVRO en NMBS, maar ook: VDAB, Agalev, Bloso, Novem en Febelgra.

Hoeveel millihertz (afkorting: mHz) is een megahertz (afkorting: MHz)? De druk was 3 hectopascal (afgekort: hPa). Het vliegtuig had een snelheid van 3 mach. Een kracht van 3 newton (afgekort: 3 N) verricht over een afstand van 10 meter (afgekort: 10 m) een arbeid van 30 newtonmeter (afgekort: 30 Nm). In België ben je (in symbolen) iemand € 24 schuldig, in Nederland € 24,-.

6. Mijn vraag werd via een FAQ'je van de LOI beantwoord (let op: geen faxje!). De (in cijfers) vijfenzestigplussers vormen het (in symbolen) 65+-dom. Cd-roms, daar heb je wat aan in een tv'loos tijdperk. De Vinex'er uit het Benelux-land bleek een StuBru-medewerker te zijn. Hij had info over de airco en de camcorder. Waarom schrijven we Berlijn en Kinshasa zó? Komt bier oorspronkelijk uit Pilsen? Kun je boven op de Mount Everest de Stille Oceaan zien? In België liggen de Hoge Venen, het Land van Herve en Moeskroen. De Duinkerker droeg een duinkerker en kwam uit Duinkerke(n). De socialezakenklant werd ingetaket (intaken niet in GB of VD). De tekst werd geëdit, gestrest heb je stress, op een grill wordt gegrild, met een floss wordt geflost en met een volleybal wordt niet gebaseballd. Het gepromote artikel heeft niet gescoord. Ken je de werkwoorden samplen, recyclen, crawlen en twirlen? Bij goochelen goochel je, bij googelen google je, met tackelen voer je een tackle uit en bij scrabbelen speel je scrabble (scrabbel je dus). Goede verpakking is recyclebaar.

7. Een recyclingbedrijf doet aan recyclage. Hoe schrijft u de van origine Engelse voltooidde deelwoorden gelabeld, gezapt, gexeroxt, getypt, gesandwicht, geclashd, gecrasht (van krach!), gecatcht en gebrusht? Waarom schrijven we gelay-out, maar afgekickt en omgeturnd? De bangerd was een schijterik en de bange schijterd een bangerik. Bij een uithuisplaatsing word je uit huis geplaatst. De langverwachte accreditatie bleef uit. We aanschouwden buiten de bosschages en binnen de bossages in 's-Hertogenbosch. Het was dertig graden Celsius (in symbolen: 30°C). Er werd ad hoc besloten (het was een ad-hocbeslissing) om de à-la-cartevakantie te onderbreken voor een tête-à-tête met de fabrikant van eau de cologne (eau-de-colognefabrikant). Hij was areligieus, niet-politiek en non-conformistisch. In het tv-programma werd gezegd dat een A4'tje per definitie het A4-formaat heeft. De quizmaster trok ad rem at random een winnaar. De Inspectie van Financiën moet je niet verwarren met de afdeling Financiën, de stafdienst Externe Relaties, de dienst Taaladvies of de dienst Algemeen Beleid. Ben je er nu alweer? En hoe heette je vrouw ook al weer? Ik ben allang blij dat ik al lang geen lid van de korfbalclub meer ben. Ze is allesbehalve een kenau, ze houdt qua eten van alles, behalve spruitjes. Ze struikelden alle twee (allebei). Alle drie vluchtten ze daarna.

8. Als ook deze getuige à charge een belastende verklaring aflegt, zullen Charles alsook Jean ongetwijfeld veroordeeld worden. Hij bleef almaar zeuren. Je krijgt het boek zo snel als maar mogelijk is. Er werden aanslagen voorbereid op de Chinese ambassade en op de Ambassade van het Verenigd Koninkrijk België en die van het Keizerrijk Japan. Woont hij in Amsterdam-Noord of in Amsterdam-Zuidoost (afkorting: Amsterdam ZO)? Apotheker is afgeleid van een thèta en retorica is afgeleid van een tau. Een homeopaat beoefent de homeopathie. Nochtans schrijven we althans net zo als thans. De leraar deed een dringend beroep op zijn leerlingen om woorden als dedain, caissière, époque, crème, depot en carrière correct te schrijven. Zo'n beroep wordt met nadruk ook wel appél genoemd. In conservenindustrieën zijn bacteriën minder gewenst. Het grappenmakertje was geen lieverdje. Er wordt gebarbecued (Jaarboek 2009: ge-BBQ'd). Batavia heet tegenwoordig Jakarta.

Rein Leentfaar